

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat a

BAKONYBÉLI MILLENNIUMI HARANGJÁTÉK települési értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Felföldi Andrea

Felföldi Andrea

(aláírás)

Bakonybél, 2024. május 5.

(P. H.)

BAKONYBÉLI TELEPÜLÉSI
ÉRTÉKTÁR BIZOTTSÁG
8427 Bakonybél, Pápai utca 7.

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó: Felföldi Andrea
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:
- Név: Felföldi Andrea
- Levelezési cím: 8427 Bakonybél, Zrínyi utca 5.
- Telefonszám: +36-20-593-2629
- E-mail cím: felfoldi55@gmail.com

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: Bakonybéli Millenniumi Harangjáték
2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☒ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: Bakonybél, Szent Gellért tér

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

- települési**   tájegységi   megyei   külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A Szent Mauríciusz Monostor alapításának 1000. évfordulója alkalmával a monostor területén és a templomban zajló nagyszabású renoválási, felújítási és építési munkák utolsó fázisa a település központi, a monostor előtti területének megújítása volt 2019-ben. A Szent Gellért tér rendezése az önkormányzat beruházásaként állami támogatással valósult meg. A terveket az S73 tervező csoport készítette el, a kivitelező a Boroszlán Zrt. volt. A terület rehabilitációja során került felállítása a Millenniumi Harangjáték, amely mind megjelenésében, mind működésében különlegességnek számít.

Az elektronikus vezérlésű harangjáték **Szabados György** találmánya, amely eredendően 2001. nyarára, az ezredfordulós ünnepekre készült el a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. finanszírozásában. 2003-ban a budapesti Millenáris Parkban állították fel, majd onnan egy raktárba került. Márkus Zolán, Bakonybél polgármestere teljesen véletlenül itt látta meg a szétbontott harangjáték darabjait, s meglátta benne a turisztikai értéket. A tárgyalások eredményeként a település 99 évre bérbe kapta a 60 különböző méretű

harangból álló harangjátékot, amely így hosszú távon méltó módon hasznosult Bakonybélben. A Szent Gellért tér megújítása során az I-QUADRAT Kft. kapta a megbízást a harangláb megtervezésére, amely **Madarasi-Papp Rita** munkájaként készült el. Elhelyezésében fontos szempont volt, hogy se a templom, se a monostor érvényesülését ne akadályozza.

A harangjáték hangolt harangokból álló hangszer. A kínaiaknál ősi idők óta használatban volt, nagyobb európai típusait főként régi holland és belga harangtornyokon alkalmazták, innen terjedtek el Angliában és Németországban.¹ Ezeket többnyire óraszerkezetekhez kapcsolt hengerekkel szólaltatták meg. Szabados György harangjáték-konstruktőr találmánya az elektronikus vezérlés, ami lehetővé teszi, hogy a precíziósan hangolt harangokkal bármilyen zeneművet, a népdaltól a koncertműig le lehessen játszani. Ezen a hangszeren 2003-ban koncertet adott Kárászy Eszter zongoraművész a Millenáris szabadtéri színpadán a zongorához kötve.

A számítógépes vezérlés révén programozható, lehetővé teszi a rendszer távirányítását és új dallamokkal való feltöltését, működhet automata üzemmódban, mint a bakonybéli, vagy klaviatúrához kötve koncert üzemmódban is. A feltöltött zeneművek szabadon variálhatók a különböző alkalmakhoz alkalmazkodva. A bakonybéli harangjátékban jelenleg 80 db műből lehet választani. A vezérlőegység küldi az impulzust a harangok belsejében elhelyezkedő kis kalapácsoknak, amelyek belülről megütik a harangokat. A hangerő szintén állítható.

A 60 harangot Hollandiában öntötték.

A harangláb építészeti és kultúrtörténeti szempontból is különleges. A monostortól távolabb állva is azonnal felhívja magára a figyelmet a karcsú, feketére festett acélszerkezet. A harangok három különböző magasságban, nagyság szerint növekvő sorban helyezkednek el benne. Értékvédelmi okokból szükséges volt korláttal körül venni, amely a közeli kerítéshez hasonlóan pálcás szerkezetű. Különlegessége, hogy a pálcák eltérő magasságúak, amelyek az *Ut Queant laxis* című, Keresztelő Szent Jánost dicsőítő himnusz gregorián dallamát rajzolják ki.

Ut queant laxis

Resonare fibris

Mira gestorum

Famuli tuorum

Solve polluti

Labii reatum

Sancte Ioannes

Ut queant laxis

Guido d'Arezzo
(992 – 1050)

Ut que - ant la - xis, re - so - na - re fi - bris, Mi —
- ra ges - to - rum, fa - mu - li tu - o - rum, Sol — ve
pol - lu - ti, La - bi - i re - a — tum San - te Jo - han - nes.

(Feltételezések szerint a himnuszt a Pál [diakónus](#) (720 körül – 799 körül) néven ismert itáliai bencés szerzetes – költő és történetíró alkotott. Énekes változatának egyik versszakát használta fel Arezzoi Guidó (992-1050 körül) bencés szerzetes arra, hogy a nyugati zenében mai napig rendkívüli jelentőséggel bíró [szolmizációs](#) rendszer legkorábbi változatát megalkossa annak érdekében, hogy segítségével az énekes növendékeket a biztos hangeltalálásra és a tiszta intonálásra szoktassa: „ut – re – mi – fa – sol – la – si”. 1659-ben [Otto Gibelius](#) holsteini kántor a jobb énekelhetőség és jobb hangzás kedvéért az Ut szótagot **Do**-ra változtatta, feltételezések szerint a Dominus latin szó első szótagjából származtatva, a Sol hang új neve a **So** lett, a Si pedig **Ti**.)²

Felállítása óta a harangjáték előtti terület különböző rendezvények helyszínévé vált, így pl. a Mindenki Karácsonya programot is itt tartja a faluközösség, az alkalomhoz illő zenei válogatással. A harangjáték a település főterén hétféteken, tehát pénteken, szombaton és vasárnap délután 4 órakor szólal meg, és minegy 5 percig hallható.

¹ Szabolcsi Bence – Tóth Aladár: Zenei lexikon II. kötet. Zeneműkiadó Vállalat Budapest 1965. 134.p.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Amellett, hogy hangszer történeti szempontból különleges az elektromos vezérlésű harangzene, továbbá építészeti és térszervező értéket képvisel a harangház, felállítása emlékeztet a településen lévő monostor alapításának 1000 éves évfordulójára. Kiemelt szerepet tölt be a település bensőséges rendezvényein. Fontos turisztikai látványosság, települési vonzerőt képvisel.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

<https://mek.oszk.hu/05800/05873/html/rmkt0501/rmkt0501.html>

<https://fidelio.hu/klasszikus/harangok-es-zongorak-135865.html>

<https://magyarharangok.hu/altalanos.html>

<https://www.turmuhren.hu/termek/17/hu>

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

<https://www.bakonybel.hu>

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat